

Vlaams
Parlement

vergadering **C296 – ECO35**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 30 juni 2011

INHOUD

- Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het actieplan Wetenschap en Techniek
- 2391 (2010-2011) 3
- Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)
- 2363 (2010-2011)
- Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de financiering van fundamenteel onderzoek
- 2401 (2010-2011)
- Vraag om uitleg van de heer Lode Vereeck tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de kritiek van de verzamelde onderzoekswereld op het nieuwe financieringskanaal binnen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)
- 2432 (2010-2011)
- Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het gekleurd geld binnen het fundamenteel onderzoek
- 2433 (2010-2011) 5
- Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de internationale reflectiekamer van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI)
- 2546 (2010-2011) 13
- Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de conceptnota 'Innovatiecentrum Vlaanderen'
- 2593 (2010-2011) 15

■

Waarnemend voorzitter: de heer Matthias Diependaele, ondervoorzitter

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de stand van zaken van het actieplan Wetenschap en Techniek - 2391 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, collega's, ik was op 28 oktober 2010 ook te gast in deze commissie. Ik vroeg toen hoe het stond met het project 'Techniek op school voor de 21ste eeuw' (TOS21) en vooral met het opvolgingstraject daarvan. U antwoordde dat u als minister voor Wetenschapsbeleid de komende maanden eerst de tijd wou nemen om een meerjarenplan op te maken over communicatie en het stimuleren van wetenschap en technologie. Op het vlak van de samenwerking met Onderwijs wou u temporiseren wat betreft de wetenschapscommunicatie. U vroeg dus duidelijk een aantal maanden tijd om initiatieven te ontwikkelen. Tijdens de commissie van 31 maart 2011 stelde u dat er een interministeriële aanpak van dit actieplan zou komen.

Intussen hebben wij niet stilgezeten. Wij ontvingen op 1 mei 2011 van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) de adviezen met betrekking tot het stimuleren van het studeren van wetenschap en technologie in ons land. En op 25 mei organiseerde Agoria het event 'Technologieladies' om vrouwen uit de technologische industrie naar voren te schuiven. Dit vanuit de filosofie dat het rolmodel van die vrouwen andere meisjes ervan moet overtuigen dat ook zij kunnen kiezen voor een technisch beroep.

Minister, al het materiaal ligt klaar. Het lag al klaar vanuit TOS21 de voorbije jaren. Intussen hebben we via de Vlor en de VRWI bijkomend materiaal gekregen. Op welke manier bent u intussen – hopelijk – bezig met het voorbereiden van een stimuleringsplan voor wetenschappen en techniek, samen met uw collega's van Onderwijs en Werk? Begrijp ik het goed dat alle initiatieven die nu onder Wetenschapsbeleid en Wetenschapscommunicatie vallen en die dit doel dienen, daarin ook zullen worden geïntegreerd? Wat is uw timing? Is er specifieke aandacht voor meisjes als doelgroep binnen het actieplan, zoals ook de Vlor, de VRWI en andere actoren vragen?

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, gisteren hebben wij nog besproken dat wij de resolutie die wij volgende week vanuit het parlement voorstellen, zullen behandelen. Minister, dat is een belangrijke resolutie omdat er concrete aanduidingen in staan over het plan van aanpak. Het is ook een resolutie die wellicht zonder problemen een tweederdemeerderheid zal halen aangezien ze is ondertekend door de zes fracties. Ik zou u willen vragen om rekening te houden met dit duidelijke signaal van het parlement en in dat actieplan elementen van de resolutie op te nemen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, als reactie op de adviezen van de VRWI en de Vlor werd er door het Departement Onderwijs en Vorming een interdepartementale ambtelijke werkgroep opgericht waarin vertegenwoordigers van het Departement Onderwijs en Vorming, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie en het Departement Werk en Sociale Economie zetelen en die zich zal buigen over het uitwerken van een geïntegreerd actieplan ter bevordering van de loopbanen in wiskunde, wetenschappen en technologie. Bovendien heeft mijn kabinet contact met het kabinet Onderwijs in verband met dit Actieplan Wetenschappen, Wiskunde en Techniek om de vinger aan de pols te houden en de werkzaamheden te stimuleren.

Onderwijs is vanzelfsprekend een essentiële schakel in het verhogen van de instroom. Aangezien dit een van de doelstellingen van Wetenschapscommunicatie blijft, is de samenwerking noodzakelijk om de inspanningen te versterken maar ook om overlapping met de initiatieven binnen Wetenschapscommunicatie te vermijden.

De eerste vergadering van de werkgroep vindt plaats op 7 juli 2011. Dan is er een inhoudelijk en technisch overleg. Hieraan nemen vertegenwoordigers van die drie departementen deel. Er zal ook iemand van de Vlaamse Dienst voor Beroepsopleiding en Arbeidsbemiddeling (VDAB) aanwezig zijn. Op 18 juli 2011 is er een overleg van de stuurgroep om het ontwerp dat uit dit eerste overleg zal ontstaan, te bespreken. De bedoeling van zowel de minister van Onderwijs als van mezelf is om in het najaar 2011 een uitgewerkt geïntegreerd actieplan te hebben. Uiteraard zal daar voldoende aandacht moeten worden gegeven aan de instroom van meisjes.

Mijnheer Van den Heuvel, wij zullen uiteraard voldoende aandacht geven aan de aanbevelingen die in de resolutie zijn opgenomen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben heel blij dat u concreet kunt aangeven dat jullie op zeer korte termijn zullen starten. Als ik het goed begrijp, zullen jullie voor het einde van het jaar eindigen. Het is een positief signaal dat u ook rekening zult houden met de suggesties die hierover zijn gedaan.

U hebt vroeger zelf vanuit de VRT al melding gemaakt van een mogelijke campagne. Dat is een van de mogelijke acties. Ik wou even polsen of er daarover al nieuws is. Ik wou ook nog even duidelijk vragen of het de bedoeling is dat de huidige initiatieven, die vanuit Wetenschapscommunicatie worden gefinancierd, worden geïntegreerd in dat plan. (*Minister Ingrid Lieten knikt*)

Ik zie u knikken, daar ben ik al blij om.

Ik hoop dat u middelen zult kunnen vrijmaken. Dat zal waarschijnlijk ook in de stuurgroep beslist worden. Maar als de middelen beperkt zijn, moet dit in eerste instantie gaan naar het basisonderwijs en naar het sensibiliseren van de onderwijzeressen aldaar.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)
- 2363 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de financiering van fundamenteel onderzoek
- 2401 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Lode Vereeck tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de kritiek van de verzamelde onderzoekswereld op het nieuwe financieringskanaal binnen het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO)
- 2432 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het gekleurd geld binnen het fundamenteel onderzoek
- 2433 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, ik zal kort zijn, want wij kennen allemaal de problematiek. Wij zijn heel blij dat in de begrotingscontrole in 65 miljoen euro extra is voorzien voor het domein Onderzoek en Ontwikkeling. Een deel van die bijkomende middelen zou naar het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) gaan en een ander deel zou naar een nieuw financieringskanaal gaan binnen het FWO, “dat meer inspeelt op de door de VR gedefinieerde clusters en speerpunten”. Zo hebben we dat kunnen lezen. Daar is wat onrust over ontstaan in de onderzoekswereld. De Onderzoekers in Actie vinden dat het fundamenteel onderzoek aan de leiband wordt gelegd.

Ik dacht dat de extra middelen voor het FWO zouden worden aangewend om het succespercentage bij de aanvragen van de bestaande FWO-financieringskanalen significant te verhogen. Dat is gezakt tot minder dan 20 procent. Het moet geen 50 procent zijn, maar toch 30 à 35.

We hebben al vragen gesteld over de nieuwe beheersovereenkomst. U ging die afronden tegen begin 2011. Dat is nog niet gebeurd. Gaat de Vlaamse Regering ervoor zorgen dat in die overeenkomst met het FWO iets staat over het inspelen van het onderzoek op de gedefinieerde clusters en speerpunten?

Minister, wat is de stand van zaken met betrekking tot de beheersovereenkomst? Wat is de timing?

Zal daar iets meer in staan over de trend die u hier de laatste weken en maanden hebt gelanceerd, namelijk dat het fundamenteel onderzoek zich meer moet richten op een aantal thematische clusters? Welke clusters zijn dat dan? Welk deel van de nieuwe middelen zal daarvoor worden ingezet?

Wat zijn de modaliteiten van het nieuwe financieringskanaal?

De heer Matthias Diependaele: Ik sluit me aan bij de analyse en zal alleen enkele bijkomende vragen stellen.

Is er overleg geweest met de onderzoekswereld over de invulling van de extra budgettaire middelen? De heer Van den Heuvel heeft al gevraagd naar uitwerking en modaliteiten van het nieuwe financieringskanaal. Hoe worden de projecten gekozen en op welke basis worden de middelen besteed? Op welke manier zal u de sector bij dit alles betrekken? Hoe past dit nieuwe financieringskanaal in de aanbevelingen van het rapport-Soete?

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Het kader is geschetst. Deze commissie zal het belang van wetenschappelijk onderzoek zeker niet in vraag stellen. Het vormt ook de basis van het toegepast onderzoek en de kennismaatschappij. We hebben daarvoor twee fondsen ter beschikking. Het gaat nu over de bijkomende 10,3 miljoen euro die in de laatste begrotingscontrole naar het FWO gaat. Dat bedrag zal deels naar de basiswerking gaan, deels naar het nieuwe kanaal dat gericht is op clusters en speerpunten.

Ik wil nog wat cijfers meegeven omdat ik natuurlijk al kritiek heb op deze beslissing. Mocht dat budget uitsluitend voor de basiswerking worden gebruikt, dan konden we het slaagpercentage van de FWO-projecten optrekken naar 20 procent. Het rapport-Soete zei enkele jaren geleden al dat we moesten evolueren naar één op drie voor beide pijlers, en toen waren de slaagkansen voor onderzoeksmandaten één op vier en voor projecten één op drie.

Mijnheer Van Malderen, er is mij gevraagd om het kort te houden, dat betekent ook: minder genuanceerd.

De heer Bart Van Malderen: Ik wil me alleen maar aansluiten, mijnheer Vereeck.

De heer Lode Vereeck: We hebben vandaag nog geen 20 procent slaagkansen, of iets minder dan één op vijf. We zitten met een ondergefinancierd FWO, dat wordt bevestigd in advies 148 van de VRWI. Dat brengt mij tot de vraag of dat nieuwe kanaal wel wenselijk is, of het op dit moment wenselijk is enzovoort. Ik denk van niet, maar ik wil uw analyse wel horen, minister. Gelet op de lage slaagkansen en de aanbevelingen van professor Soete en de internationale trend, denk ik dat die 10,3 miljoen euro prioritair naar de basiswerking moeten gaan.

Doet dit kanaal geen afbreuk aan de basisopdracht van het FWO? Dat wil ik met u bespreken. Die basisopdracht is juridisch-statutair enkel fundamenteel onderzoek, wat per definitie niet kan worden gestuurd.

Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Diependaele. In de begrotingsbespreking hebben CD&V en de N-VA al gevraagd of er overleg is gepleegd met het FWO en de onderzoekerswereld. Uit het verslag heb ik niet kunnen afleiden wat u daarop geantwoord hebt. Ik neem aan, mijnheer Diependaele, dat u de vraag opnieuw stelt omdat er geen antwoord is gekomen.

We hebben wel al reactie gekregen van de onderzoekerswereld zelf. De Onderzoekers in Actie vormen een representatieve groep van een kleine zeventuizend academici. Zij zijn niet tevreden. Ik had een lang citaat mee, ik zal het niet voorlezen, maar ze nemen zware woorden in de mond zoals “kaakslag” en dergelijke. Het is blijkbaar weer hard aangekomen. We kunnen wel zeggen dat er geen steun is voor dit nieuwe kanaal binnen het FWO. Als dat zo is, heb ik volgende vragen.

Op basis van welke elementen acht u dit nieuwe financieringskanaal, dat meer inspeelt op de door de Vlaamse Regering gedefinieerde clusters en speerpunten, beleidsmatig nodig? Waarom brengt u dat onder bij het FWO? Kunt u het nieuwe financieringskanaal binnen het FWO toelichten? Hoe zal dit vormgegeven worden en met welke doelstellingen? Ik wil u een forum geven om te reageren op de zware kritiek vanuit de onderzoekswereld. Gaat u daar rekening mee houden? De oproep is verwoord in een opiniestuk in De Morgen.

De decretale basis van het FWO wordt geboden door hoofdstuk 2 van het decreet van 30 april 2009. De basismissie van het FWO wordt verankerd in artikel 17: “Het FWO bevordert het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in alle wetenschappelijke disciplines in de

Vlaamse universiteiten, met inbegrip van samenwerkingsverbanden tussen universiteiten en andere onderzoeksinstituten, in het bijzonder door financiële steun te verlenen aan onderzoekers en onderzoeksprojecten op basis van wetenschappelijke competitie en rekening houdend met internationale kwaliteitsmaatstaven.” Hoe rijmt u dit nieuwe kanaal, dat zeer duidelijk een toegepast kanaal is, met de basismissie van het FWO zoals bepaald in het zonet geciteerde artikel 17 van het decreet? Op basis van welke decretale bepalingen bent u van oordeel dat dit verzoenbaar is en kan worden vormgegeven binnen het FWO, gelet op de decretaal bepaalde missie?

Wat is de timing voor de samenwerkingsovereenkomst tussen het FWO en de Vlaamse Regering, aangezien we de deadline van begin dit jaar niet hebben gehaald?

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik zal niet herhalen wat gezegd is. Ik beschouw het als gezegd, ook in mijnen hoofde. Toch wil ik een aantal zaken eens heel duidelijk stellen.

De taak van het FWO is om aan fundamenteel onderzoek te doen. Fundamenteel onderzoek is onderzoek dat zich niet laat sturen door politici, maar dat drijft op het initiatief, de kwaliteit en de creativiteit van de onderzoekers zelf. Niet alle geld voor onderzoek moet naar fundamenteel onderzoek gaan. Niemand zegt dat. Niet alles moet naar strategisch basisonderzoek, naar toegepast onderzoek of naar innovatie gaan. Er moet een evenwicht in zijn. Mijn vrees, en ook die van vele anderen, is dat met wat hier gebeurt, dit evenwicht dat al heel lang min of meer gerespecteerd werd, grondig wordt doorbroken. We hebben te maken met een echte paradigmashift waarbij de politiek het fundamenteel onderzoek begint te sturen. We zitten met een probleem omdat we met zijn allen in eenzelfde denkkader gevangen zitten en dezelfde opties nemen.

Minister, de Nederlandse minister Verhagen, vertelt net dezelfde onzin. Hij zegt: ik heb grote en kleine ondernemingen in negen topsectoren van onze economie gevraagd om samen met de wetenschappers te kijken hoe dat kan worden bereikt. Hij zegt dat het gaat om de sectoren waar ze traditioneel wetenschappelijk en economisch sterk in zijn: chemie, agrofood, biotech, water, creatieve industrie, hightech, life sciences, energie, logistiek en tuinbouw. Iedereen in onze omgeving en in de wereld heeft dezelfde geniale ideeën en concentreert zich op hetzelfde. Wij riskeren dat we met deze fundamentele wijziging – het is echt een paradigmashift – waarbij we het fundamenteel onderzoek reguleren en de creativiteit van de onderzoekers aan banden leggen, in deze val trappen en met zijn allen dezelfde collectieve fout maken.

Indien al het bijkomende geld dat er nu gekomen is bij de begrotingswijziging, ongekleurd naar het FWO ging, dan kwamen we aan een magere 20 procent. Met deze maatregel zullen we aan minder komen, althans wat de traditionele opdrachten van het FWO betreft. Minister, u hebt een fundamenteel evenwicht uit het verleden, dat ook noodzakelijk is om onze wetenschappelijke toekomst te bestendigen, doorbroken. Ook is er een tijdspanne die fundamenteel verschillend is. Innovatie is op korte termijn verbeteringen doorvoeren. Strategisch basisonderzoek heeft een horizon van tien jaar. Fundamenteel onderzoek heeft geen onderzoek op korte termijn en is gelegen in een totaal ander kader, waarbij je soms zaken vindt waar je niet naar op zoek was. Als u dat aan banden probeert te leggen binnen de optieken van ViA, dan vrees ik dat u verkeerd bezig bent.

Mijn vragen sluiten aan bij die van de collega's en overlappen ze gedeeltelijk. Minister, wat is uw motivatie om dat gekleurde geld te geven aan de clusters en speerpunten? Welke zijn de criteria? Wanneer zult u aan de onderzoekers zeggen wat de gedefinieerde clusters en speerpunten zijn? Welke plaats ruimt u in de toekomst nog in voor fundamenteel onderzoek in zijn originele en juiste definitie?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Na een aantal dingen die hier zijn gezegd, denk ik dat enige nuance op zijn plaats is. De heer Vereeck heeft ten minste het excuus dat hij geknipt heeft in zijn redenering. Mijnheer Vereeck en mevrouw Moerman, in 2011 is voor het eerst in jaren de invullingsgraad van het FWO gestegen. Er wordt in extra middelen voorzien.

Ook de invullingsgraad die jaar na jaar na jaar achteruit is gegaan, is voor het eerst in jaren gestegen, en dat is de verdienste van de mensen van het FWO, maar toch ook van de regering en de minister die in middelen voorziet.

Mevrouw Fientje Moerman: Mijnheer Van Malderen, sorry, maar de heer Vereeck heeft cijfers geciteerd over de slaagkansen. U doet mijn tenen krullen, zeker nu ik niet geslapen heb.

De heer Bart Van Malderen: De invullingsgraad is voor het eerst in jaren hoger. Ik haal dit uit cijfers die ik van het FWO zelf heb.

Er moet toch een verschil worden gemaakt tussen enerzijds een besluit, een tekst, een beheersovereenkomst en anderzijds, en dat is de aanleiding van de vragen die hier gesteld zijn, een interpretatie daarvan in een opiniestuk en vervolgens, mevrouw Moerman, een extrapolatie en een vergelijking met een Nederlandse regering – waar ik nog maar weinig zaligmakends van heb zien komen, maar ik weet wel dat partij- en zielsgenoten van u beiden er deel van uitmaken. U hebt het over een paradigmashift, maar daar zit toch ook een hellend vlak in dat ik heel weinig zaligmakend vind.

Ik wil benadrukken dat voor ons excellentie, bottom-up en fundamenteel basisonderzoek vandaag evenzeer als gisteren en morgen belangrijk zijn en zullen blijven. Het is inderdaad zo dat het basisonderzoek de sokkel is waarop innovatie en toegepast onderzoek staan. Ik vind het dan ook toe te juichen dat deze regering van de 65 miljoen euro waarin is voorzien, een significant deel inzet op dat fundamenteel onderzoek volgens evenwichten uit het verleden.

Iedereen moet toch maar eens in de spiegel kijken. Ik heb hier in deze commissie al onomwonden niet alleen horen pleiten voor valorisatie – en ik ben voor maatschappelijke valorisatie –, maar ook voor het commercialiseren van het onderzoek. Het is belangrijk om die evenwichten te bewaren en te respecteren. Dat belet aan de andere kant niet dat ik hier in deze commissie ook al heb horen zeggen dat we erin zouden moeten slagen om de Europese middelen die er liggen, maar waar we vanuit Vlaanderen veel te weinig een beroep op doen, optimaal aan te snijden. Ik stel vast dat er op Europees niveau thema's naar voren worden geschoven die niet in de weg staan dat er binnen het afgebakende domein fundamenteel grensverleggend onderzoek wordt gedaan, maar Europa schuift wel een aantal zaken naar voren. ERA-NET (European Research Area Networks) zijn thematisch afgebakende potten die daar staan en waar we vandaag eigenlijk te weinig uit kunnen halen. Dat is ook kritiek die hier al geuit is.

Ik heb hier ook al horen opmerken dat de minister meer geld vraagt en dat zou kunnen krijgen, op voorwaarde dat ze output kan bewijzen. Waarom zou er dan niet worden gezocht naar manieren om de output beter te meten door te bekijken in welke sferen die zit, zonder dat dit – en dat is belangrijk – de bottom-up aanpak of de vrijheid van de onderzoeker in gevaar brengt? Dit geldt toch voor iedere onderzoeker, ongeacht het feit of er voor een deel wordt ingegaan op een Europese realiteit. Ik heb ook gekeken wie de eerste ondertekenaars van het opiniestuk waren en in welke sfeer van het onderzoek zij zich bevinden. Er wordt nu naar bepaalde minder technische en minder harde wetenschappelijke richtingen gekeken om er geen geld aan te besteden.

Vergeef me mijn langdradigheid, voorzitter, maar ik meen dat enige nuancering op zijn plaats was.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, dames en heren, ik sta ook een beetje verbaasd van de snelheid waarmee sommige collega's tot conclusies overgaan. Als het aan mijn uitspraken ligt, wil ik me daar zeker voor verontschuldigen. Ik wil u graag allemaal een beetje geruststellen, maar ik wil ook een beetje op mijn punt blijven staan, want hier worden onterecht een aantal premisses geformuleerd die ik helemaal niet ondersteun. Ik vind de vergelijking met Nederland helemaal niet op zijn plaats, mevrouw Moerman, want ik haal op dit moment geen enkele inspiratie uit het beleid in Nederland. Daar wil ik duidelijk over zijn.

In de eerste plaats wil ik u er nog eventjes aan herinneren dat de Vlaamse Regering heeft beslist en dat we er allemaal samen vragende partij voor waren – ik dank deze commissie trouwens voor haar steun ter zake – om na de eerste besparingsoperatie opnieuw middelen vrij te maken voor onderzoek en ontwikkeling.

Als u de begrotingscontrole bekijkt en bekijkt hoe die middelen besteed worden, zult u zien dat er nauwkeurig over wordt gewaakt dat er geen paradigmashift is, mevrouw Moerman, van de aandelen toegepast onderzoek/basisonderzoek. Integendeel, we hebben erover gewaakt dat we minstens de verhouding aanhouden van 45 procent voor basisonderzoek en 55 procent voor toegepast onderzoek. Wat mij betreft, is dat een verhouding die ik graag wil bestendigen en waar ik niet onder wil gaan. Ik kijk ook uit naar de steun van deze commissie om die verhouding aan te houden, want het is inderdaad zo dat er in de maatschappij regelmatig debatten worden gevoerd om die verhouding in vraag te stellen. Ik deel helemaal de analyse die hier wordt gemaakt dat het basisonderzoek de basis biedt voor ons toekomstig toegepast onderzoek en voor onze toekomstige welvaart. Als u allemaal samen zou kunnen ondersteunen dat we minstens die verhouding 45/55 moeten behouden, dan zal dat mij sterken in de toekomstige onderhandelingen hierover.

U ziet dat ook als we bekijken wat we met de 65 miljoen euro hebben gedaan. We hebben het budget van het FWO verhoogd met 10,3 miljoen euro. We hebben het budget voor het Odysseusprogramma doen stijgen met 2,1 miljoen euro omdat we een schuld hadden in te lossen omdat we daar bij de besparingen sterker op hadden ingekort. We hebben in 3,5 miljoen euro voorzien voor het tenure trackstelsel aan de universiteiten waarbij we onderzoekers voorbereiden op een vaste aanstelling en daarbij bekijken we hoe we meer vrouwelijke onderzoekers aan die academische carrière kunnen helpen. We hebben ook 4 miljoen euro geïnvesteerd voor de werking en de uitbreiding van de doctoraatsscholen, waarmee we ook jonge onderzoekers willen begeleiden naar een bredere inzetbaarheid in onze maatschappij.

Parallel met die begrotingscontrole hebben wij de voorbije maanden gesprekken gevoerd met het FWO om de nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor te bereiden. Er is dus zeker overleg met het FWO. In die samenwerkingsovereenkomst hebben we de laatste evoluties van de begrotingscontrole kunnen verwerken. De onderhandelingen met het FWO zijn inmiddels afgerond. We hopen dat de overeenkomst nog voor het reces kan worden goedgekeurd door de regering.

In die samenwerkingsovereenkomst hebben we met het FWO ook duidelijke afspraken gemaakt over die zogenaamde nieuwe financieringskanalen waar jullie naar verwijzen. Wat zijn die financieringskanalen? Die omvatten twee elementen. Ten eerste – zoals we hebben besproken op de laatste strategische dag die het FWO had georganiseerd met zijn raad van bestuur en met de vicerectoren onderzoek – willen we het werk honoreren dat het FWO heeft verricht om een labeling uit te voeren en een systeem van labeling te ontwikkelen van goedgekeurde onderzoeksprojecten. We willen dat het FWO daar verder mee gaat. Dan kunnen we beter in het licht stellen op welke manier en voor welke projecten en domeinen het FWO via zijn geijkte procedures onderzoek financiert. Er wordt hier steeds gevraagd naar outputindicatoren voor rapportering. Outputindicatoren omvatten niet meteen economische valorisering, maar vooral het aangeven waar ze naartoe willen gaan, welke projecten er werden goedgekeurd en in welke domeinen die zich situeren. Dat komt tegemoet aan heel veel vragen over het in kaart brengen van waar onze publieke middelen aan worden besteed.

Ten tweede gaat het over de manier waarop we verder omgaan met de Europese middelen en de Europese programma's. Die discussie is zeker en vast de moeite waard. De Europese programma's werken ook met domeinen. We hebben afgesproken dat de domeinen Ideas en People bij het FWO zullen liggen en niet bij het IWT. Het probleem is dat we tot nu toe geen goed georganiseerd plan van aanpak hadden. Voorzitter, u hebt daar ook regelmatig vragen over gesteld. Hoe zorgen we ervoor dat onze Vlaamse onderzoekers vooraan staan om deel te nemen aan die programma's? We hebben daar nog geen goed georganiseerde aanpak. Gelukkig zijn daar nu een aantal mensen mee bezig, onder coördinatie van het departement. Tot nu toe gebeurde dat eerder ad hoc.

Er is verder ook cofinanciering nodig. Tot nu toe zat het FWO daar ook mee in de knoop. Dat belemmerde de inzet om onze onderzoekers te stimuleren om ook voor die Europese programma's te gaan. We hebben met het FWO afgesproken dat het beter organiseren van die cofinanciering het tweede element van het nieuwe financieringskanaal is. Ik wil het FWO op geen enkele manier onderdempelen of een nieuw financieringskanaal realiseren dat naar het gerichte zou gaan. Dat wil ik uitdrukkelijk stellen. Ik sta zelf voor 100 procent achter het belang dat wij hechten aan basisonderzoek. We moeten ons wel voorbereiden om te kunnen inspelen op de Europese manier van denken. Europa werkt met thema's. Dat wil niet zeggen dat men met die thema's gericht onderzoek wil voeren. Men bakent die thema's echter wel af. Onze structuren en financiering moeten klaar zijn om daarop te kunnen inspelen.

In het ontwerp van samenwerkingsovereenkomst vragen we ook aan het FWO om in te zetten op die twee zaken. Ten eerste moeten we de labeling voor rapportering en analyse voor de onderzoekers en het beleid voortzetten. Ten tweede moeten we – nu we wat meer financiële ruimte hebben – een specifiek financieringskanaal ontwikkelen voor die cofinanciering. We moeten er zo voor zorgen dat we de trein van Europa niet missen. Ik wil beklemtonen dat we het spook van gerichte financiering niet willen binnenbrengen in het FWO, integendeel. We moeten binnen het FWO wel permanent het debat voeren over hoe we ons kunnen organiseren voor de meer thematisch gerichte aanpak van Europa. Ik wil dat niet politiek sturen. Ik heb aan het FWO gevraagd om een voorstel uit te werken. Die doelstelling staat ook in het ontwerp van samenwerkingsovereenkomst. Het FWO heeft mij verzekerd dat ze daarmee bezig zijn en dat ze in september of oktober met een concreet programma zullen komen.

We moeten inspelen op de thema's Ideas en People. We moeten kijken naar het ERA-netwerk en naar de joint programming. Op de strategische dag hebben we een discussie gevoerd. Ofwel houden we ze binnen het FWO, en dan moet er binnen het FWO een cofinancieringsstructuur worden ontwikkeld. Als het FWO daar echter geen weg mee weet, moeten we de cofinanciering en de belijning van de programma's opnieuw overhevelen naar het IWT. Ik heb begrepen dat het FWO daar een weg in wil vinden. Het FWO is nu aan zet. Ze hebben mij verzekerd dat ze een voorstel zullen uitwerken.

Ik kan niet vooruitlopen op de zaken omdat de Vlaamse Regering hierover nog moet beslissen. Ik heb de samenwerkingsovereenkomst aangegrepen om dit nog duidelijker in te passen in het strategisch plan van het FWO, en om de strategische doelstellingen en indicatoren te formuleren. Als de regering dit goedkeurt, kunnen we hierover rapporteren en dan kunnen jullie aangeven welke jullie aandachtspunten zijn.

Ik ben er een sterke voorstander van om minstens de verhouding 45/55 te behouden. Ik hoop dat de commissie me daarin steunt. Al die onrust is niet nodig omdat de samenwerking met het FWO en het financieringskanaal volledig moet worden herleid tot de Europese cofinanciering en in de tweede plaats tot een duidelijker rapportering en labeling.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, uw antwoord houdt enige verduidelijking in. Het nieuwe financieringskanaal dient dus exclusief om beter in te spelen op de cofinanciering

vanuit Europa. We hebben ook nog een vraag gesteld over de grootte van het budget. Hebt u daar al een idee over?

Minister Ingrid Lieten: Dat hebben we nog niet vastgelegd omdat we willen uitzoeken hoe het FWO dat zelf ziet. Bij de begrotingscontrole hebben we middelen geparkeerd op de bestaande budgetposten. We gaan samen met het FWO bekijken hoe zij dat zien, wat nodig is voor 2012, en voor 2013. Dan kunnen de resterende middelen worden gespreid over de bestaande budgetposten die voor het FWO zijn gepland.

Er is ruimte voor finetuning, maar ik wacht vooral op het voorstel van het FWO zelf.

De heer Koen Van den Heuvel: Dat wordt dan nog voor de zomervakantie gefinaliseerd in een samenwerkingsovereenkomst?

Minister Ingrid Lieten: De samenwerkingsovereenkomst loopt over meerdere jaren en daarin staat één doelstelling, namelijk dat het FWO een apart financieringskanaal voor cofinanciering uitwerkt. Het FWO heeft me verzekerd dat ze daar onmiddellijk werk van zullen maken en dat we de gesprekken daarover in september al kunnen aanvatten. Op basis van hun inschattingen kunnen we dan uitzoeken hoeveel middelen we in 2012 en 2013 moeten plannen voor de Europese financiering, en wat we met de rest van de middelen kunnen doen.

De heer Matthias Diependaele: Minister, u hebt een deel van de bezorgdheid kunnen wegnemen met uw helder antwoord. Het is absoluut een goede zaak dat we inspelen op de cofinanciering van Europa. Dat is een hoge nood.

Mijnheer Van Malderen, in verband met de valorisatie en commercialisatie rammelt u er een beetje mee. In deze commissie heeft er nooit iemand gepleit voor valorisatie bij het fundamenteel onderzoek. Dat kan ik me absoluut niet herinneren. Ik denk dat u de zaken doelbewust door elkaar haalt, en dat is zeer kort door de bocht.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister, ik neem er akte van dat u geen enkele inspiratie opdoet in Nederland. Nochtans, de 1,8 miljard euro extra voor ouderenzorg, ik wou dat we ze hadden. De verhoging van de pensioenleeftijd die door voormalig minister Vandenbroucke naar voren werd geschoven. Dat zijn allemaal positieve aspecten, maar je kunt niet alles hebben in het leven.

Minister, mijn bekommernis gaat naar de bestuurlijke verrommeling, en niet meer dan dat. We zijn het eens over het inzetten van de middelen. U hebt ook nog eens de percentages naar voren geschoven. We zijn het erover eens dat het basisonderzoek het fundament vormt. Daar is weinig discussie over. De vraag is of dit het geëigende kanaal is.

Nu zegt u dat dat nieuwe kanaal dient voor cofinanciering voor Europese programma's. Dat is toch niet wat de toelichting zegt. Dat hebt u niet alleen gezegd, het staat ook op papier. In de toelichting per programma voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) staat dat dit bijkomend krediet zou worden gebruikt "om een kanaal op te starten dat meer inspeelt op de door de Vlaamse Regering gedefinieerde clusters en speerpunten". Begrijp ik het goed dat we dit mogen schrappen, en dat we dit eigenlijk moeten lezen als "een kanaal voor cofinanciering voor Vlaamse onderzoekers om mee te kunnen inspelen op Europees fundamenteel onderzoek"?

Het is voor mij al een tijdje geleden. Ik heb eens een FWO-programma gezien dat redelijk toegepast was. Hier gaat het dus om het opstarten van een kanaal dat meer inspeelt op de Europese programma's. Dat betekent dus ook dat het voorbeeld van de eco-innovatie dat in de pers is terechtgekomen, niet correct is, want dat hebt u op voorhand niet vastgelegd. Ik wil daarover wat meer duidelijkheid. Zoals het in de toelichting staat, is het niet helemaal juist. Daar is misschien de onduidelijkheid ontstaan en dus moeten we dat aanpassen. Het gaat dan ook om Europees fundamenteel onderzoek. Als het gaat om toegepast onderzoek, dan pleit ik

ervoor om het terug naar het IWT te brengen. Mensen met cleantech gaan naar Cleantech, mensen met fundamenteel onderzoek moeten naar het FWO gaan, en daar mogen we geen bestuurlijke verrommeling organiseren. Dat is de kern van mijn boodschap. Ik wou nog eens duidelijk uit de mond van de minister horen dat het citaat uit de toelichting eigenlijk niet helemaal accuraat is en dat dat de aanleiding is.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik hoop dat we hier in de toekomst verder over kunnen praten. Minister, ik dank u voor uw verduidelijking. Ik noteer uw engagement om de verhoudingen tussen toegepast en fundamenteel onderzoek te respecteren, met een duidelijke, grote ruimte voor fundamenteel onderzoek.

Ik noteer ook dat men ervoor opteert om de cofinanciering van de Europese projecten onder te brengen bij het FWO. Ik hoop dat we er in de toekomst nog verder over kunnen praten, wanneer we de tekst van de samenwerkingsovereenkomst hebben.

Er is één punt dat niet behandeld is. Ik hoop dat we daar kunnen op terugkomen. Iemand heeft hier gezegd dat als je de ondertekenaars bekijkt, je merkt dat de ongerustheid voor een groot deel uit de humane wetenschappen, de niet-exacte wetenschappen komt. Dat evenwicht is in het fundamentele onderzoek, en ook in het toegepast onderzoek, ook belangrijk. We hebben de neiging om de humane wetenschappen te vergeten. Ze zijn nochtans zeer belangrijk in onze maatschappij. Ik hoop dat we het daar in het najaar nog eens over kunnen hebben.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, als u zegt dat men moet commercialiseren en het fundamenteel onderzoek niet linken, dan ben ik me daarvan bewust want het is in se tegengesteld. Als je pleit voor meer commercialisering – dat woord is hier gebruikt – van wetenschappelijk onderzoek in zijn geheel, dan moet je wel beseffen dat je een euro maar één keer kunt uitgeven. Mijn bezorgdheid is dat de evenwichten die er zijn tussen gericht en niet-gericht, tussen toegepast en fundamenteel wetenschappelijk onderzoek, moeten worden gerespecteerd. Ik ben bijzonder blij dat deze regering mee geld heeft gestoken in het fundamenteel onderzoek. Sluit het ene het andere uit? Neen, maar men moet er zich goed van bewust zijn dat men een euro maar één keer kan uitgeven.

De heer Vereeck heeft het over bestuurlijke verrommeling. Ik ben vrijdag de hele dag bij het FWO geweest. Wat me daar bijzonder is opgevallen, is de klantvriendelijkheid van die instelling. Op Europees niveau is bijvoorbeeld het niet-invullen van één veld in een formulier voldoende om het hele dossier terug te sturen. Bij het FWO heerst een cultuur waarbij men een onderzoeker bijna bij de hand neemt en hem belt om te zeggen wat er mis is. Men wil een nieuw kanaal creëren om de bestaande middelen beter te benutten. Ik denk dat een onderzoeker bij het FWO daar geen last van heeft, zolang men deze bedrijfscultuur kan aanhouden.

Mevrouw Moerman, ik heb bewust humane wetenschappen genoemd, omdat ze hier soms wat worden vergeten.

Minister Ingrid Lieten: Ik wil nog één ding toevoegen aan de discussie die de heer Vereeck terecht aanhaalt. Het is een discussie die we nog regelmatig zullen moeten voeren.

Er zijn een aantal begrippen of strategische analyses die door elkaar lopen, vooral op Europees vlak. Men heeft op Europees vlak veel meer de neiging om middelen themagericht vrij te maken voor niet-gericht onderzoek. Dat is de discussie die ook in het FWO leeft. Het FWO heeft nog altijd zeer sterk de cultuur om helemaal niet met thema's te werken maar het eerder bottom-up te laten komen. Dat debat zullen we in de toekomst nog meer moeten voeren.

We hebben aan het FWO gevraagd om de Europese cofinanciering – niet van alle programma's, maar wel van de programma's die ik heb opgenoemd zoals een aantal Marie

Curiefondsen, de thema's ID en People – waarbij binnen Europa geld wordt vrijgemaakt per thema voor basisonderzoek, nader uit te werken. Als men die middelen voor basisonderzoek wil gebruiken, moet men ook voorzien in een cofinanciering. Binnen het FWO zit men er ook mee gewrongen, omdat het een stukje afwijkt van de volledige vrijheid, maar het FWO wil het doen. Daarvoor hebben we in die middelen voorzien. Die programma's die men op het Europees niveau heeft geïdentificeerd, komen ook overeen met onze innovatieknooppunten. In die zin is het transparant en is het beleid dat we vooral ontwikkelen voor het gericht onderzoek gelijklopend. Want de conceptnota Innovatiecentrum Vlaanderen waar u naar verwijst, gaat over gericht onderzoek, maar kan ook gebruikt worden als onderbouwing om onze dossiers sterker te maken als we naar Europa gaan.

Ik denk wel dat we de discussie over hoe Europa verder zal gaan met de themagerichte aanpak, zullen moeten opvolgen. We zullen ervoor moeten zorgen dat we, rekening houdend met onze prioriteiten voor basisonderzoek, niet achterblijven en kunnen meedoen aan die programma's. Ons accent is dat we blijven waken over de verhouding basisonderzoek en gericht onderzoek.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister, ik zou toch nog een kleine suggestie willen doen. Er staat letterlijk dat de toelichting bij het programma niet correct is. Misschien moet hierover communicatie gebeuren omdat er toch een zekere verwarring is ontstaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Fientje Moerman tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de internationale reflectiekamer van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI) - 2546 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Het decreet van 30 april 2009 betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid regelt onder meer de instelling van de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI). Artikel 28 van dit decreet zegt: "Met behoud van de toepassing van artikel 11 van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden stelt de VRWI een internationale reflectiekamer in, bestaande uit ten minste drie experten die niet in België werken en die op het vlak van het wetenschaps- en innovatiebeleid als toonaangevend worden erkend. De reflectiekamer brengt ten minste éénmaal per jaar een advies uit over het Vlaamse wetenschaps- en innovatiebeleid en de inbedding daarvan in de internationale context. Het advies wordt, na bespreking in de VRWI, toegezonden aan de Vlaamse Regering."

De strategische adviesraad VRWI heeft ondertussen de taken overgenomen van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB). Maar de internationale reflectiekamer is er na achttien maanden nog steeds niet. Wanneer treedt de reflectiekamer in werking? Wat is de reden van de vertraging?

Minister, we zijn nu bezig een aantal opties te nemen in het wetenschaps- en innovatiebeleid. We spreken over 'ons Vlaanderen'. Het woordje 'ons' wordt in de Vlaamse context te pas en te onpas gebruikt: 'onze kinderen', 'ons wetenschapsbeleid', 'onze scholen', 'ons onderwijs', enzovoort. Daardoor identificeren wij ons allemaal met hetzelfde en ontwikkelen wij een eenheidsdenken. Het zou goed zijn dat we daar eens van buitenaf een licht op laten schijnen. Na mij heeft de heer Van den Heuvel nog een vraag over het Innovatiecentrum Vlaanderen. Wel, iets als een Innovatiecentrum Vlaanderen is bij uitstek een thema waar een dergelijke

internationale reflectiekamer zich eens over zou kunnen buigen om er eens een ander licht op te laten schijnen.

Minister, ik hoop dat u ook enig licht kunt laten schijnen op mijn twee vragen.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Wat mevrouw Moerman zegt, is inderdaad heel belangrijk. Wij hebben allemaal onze interne evaluatiecommissies, reflectiecommissies en evaluatierapporten, zoals het rapport-Soete. Maar het is belangrijk om ook eens aan internationale benchmarking te doen. We moeten daarin ook eens onze outputindicatoren vergelijken met het buitenland, met het aantal octrooien, met de cofinanciering waarover we het daarnet hadden.

Ik roep op om onze resultaten te vergelijken met het buitenland. Zo kunnen we zien wat onze sterkten en vooral onze verbeterpunten zijn. Daar moeten wij de volgende jaren volop op inzetten. Ik roep op dat punt op tot enige actie binnen de VRWI.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, ik ben het helemaal met jullie eens. Een internationale reflectiekamer is belangrijk. Niet zozeer om de benchmark te doen, mijnheer Van den Heuvel: een cijfermatige en de kwantitatieve benchmark gebeurt door ECOOM. Wij krijgen elk jaar een heel mooi rapport met heel veel cijfers. Een reflectiekamer is vooral belangrijk voor de kwalitatieve evaluatie en benchmark. Je hebt er een aantal mensen met hoge profielen, die inspirerend kunnen zijn voor ons. Zij kunnen ideeën aanreiken.

Ik heb de VRWI gevraagd waarom de reflectiekamer nog niet is opgestart. Zij hebben mij een heel relaas gedaan. Ik geef het jullie graag mee.

Vanaf hun eerste raadsvergadering begin 2010 zijn ze begonnen met het opstellen van de modaliteiten van deze reflectiekamer en met het aanzoeken van leden. Die gesprekken hadden in principe al tot een resultaat moeten leiden. Men had een uitstekende kandidaat-voorzitter op het oog, maar de gesprekken zijn, jammer genoeg, enkele maanden geleden afgesprongen. Hierdoor dient de procedure te worden herstart.

Al tijdens de eerste eigenlijke raadsvergadering van de VRWI op 23 februari 2010 stond de oprichting van de internationale reflectiekamer op de agenda en werd de conceptnota 'International Advisory Board (IAB)' behandeld. Tijdens deze raadsvergadering werd een consensus bereikt over de missie, de werking en de criteria voor de samenstelling van de IAB. Aan de hand van deze criteria werd een longlist van kandidaten opgemaakt. Dat is via een iteratief proces in de volgende vergaderingen op 25 maart 2010 en 22 april 2010 verlopen. Tegelijkertijd heeft men de bevoegdheid gedelegeerd aan het dagelijks bestuur om met de mogelijke kandidaten de eerste bespreking te houden over de samenstelling. Het dagelijks bestuur heeft dit behandeld en heeft de longlist ingekort tot een shortlist. De vraag rees of het beter zou zijn om dadelijk mogelijke leden te contacteren ofwel om eerst werk te maken van het aantrekken van een voorzitter. Op 27 mei 2010 besliste de VRWI om eerst werk te maken van het aantrekken van een voorzitter. Achteraf gezien heeft dat misschien tot vertraging geleid die we hadden kunnen vermijden. Men heeft wel absoluut ervoor geopteerd om een topprofiel aan te trekken omdat men dacht dat men daarmee beter andere leden zou kunnen overtuigen om mee te werken aan de IAB.

In juni 2010 vonden dan ook verkennende gesprekken plaats tussen de VRWI-secretaris met twee mogelijke IAB-voorzitters uit de shortlist. Steunend op de feedback uit deze gesprekken, besliste het dagelijks bestuur om in eerste instantie met één kandidaat verder te gaan: de heer Alexander von Gabain, microbioloog in Heidelberg en Stanford, medeoprichter en ex-CEO en CSO van Intercell AG, een internationaal biotechbedrijf, en op dat ogenblik lid van de governing board van het European Institute for Innovation and Technology (EIT). Deze kandidaat-voorzitter betoonde zijn interesse en wilde meer informatie. Daarom werden

gesprekken georganiseerd en uiteindelijk heeft het dagelijks bestuur op 15 oktober 2010 een voorstel uitgewerkt over de modaliteiten voor zowel het voorzitterschap als het lidmaatschap van de IAB, steunend op een vergelijkende analyse, et cetera.

Op 11 november 2010 vond een ontmoeting plaats tussen de potentiële voorzitter en een VRWI-delegatie. Het gesprek was zeer constructief, en von Gabain gaf duidelijk blijk van zijn interesse. Hij vroeg nog even bedenktijd, en die werd later nog eens verlengd. Op 16 februari 2011 kreeg de VRWI-voorzitter uitsluitel: de EIT-governing board besliste dat Alexander von Gabain vanaf 15 september 2011 Martin Schuurmans zal opvolgen als EIT-voorzitter. Dat is pech. Ze hebben een topkandidaat nagejaagd. Die werd natuurlijk door nog andere instellingen in het vizier gehouden. Hij heeft uiteindelijk voor een andere functie gekozen, omdat er natuurlijk geen mogelijkheid was om die twee functies te verenigen.

Op 23 februari 2011 werd de VRWI ingelicht over het negatieve antwoord van deze kandidaat-voorzitter. De raad vroeg het dagelijks bestuur de shortlist, en eventueel de longlist, opnieuw te bekijken en het proces opnieuw op te starten. De voorbereidingen lopen momenteel. Ik hoop uiteraard dat de VRWI snel een nieuwe kandidaat-voorzitter en -leden zal hebben. Ik ondersteun de vraag. Een operationele international advisory board is absoluut noodzakelijk. Ik zal aan de VRWI vragen om daar de nodige spoed achter te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Minister, ik dank u voor uw omstandig relaas. Ik dacht even dat het afgesprongen was omdat men met de Duitse kandidaat gesprekken hield op 11 november, dag van de Wapenstilstand van WO I; ik dacht dat dat voor sommigen misschien een slechte datum was. Ik ben blij dat dat er niets mee te maken heeft. *(Opmerkingen)*

Ik hoop dat de VRWI zijn aanpak nu wijzigt, dat hij op zoek gaat naar de reflectiekamer en daar misschien iets meer autonomie aan geeft. De kamer kan dan misschien zelf een voorzitter aanduiden. Ik ben het 100 procent met u eens, dat zou een meer productieve procedure zijn. Het is jammer dat men achttien maanden verloren heeft door – weliswaar zeer grondig – het najagen van één kandidaat en dat men daardoor al de rest ‘on hold’ heeft gezet. Wordt dus vervolgd.

Ik hoop dat u echt blijft aandringen. Dit is echt een sluitstuk voor ons. U hebt gelijk, het gaat niet zozeer om de kwantitatieve data, die hebben we van eigen bodem, ook Europees en internationaal. Dat cijfermateriaal bestaat, het gaat erom iemand te vinden met iets meer ‘recul’ en die te laten kijken naar wat wij in Vlaanderen doen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de conceptnota ‘Innovatiecentrum Vlaanderen’ - 2593 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, we hebben de voorbije weken deze conceptnota al ter sprake gebracht. Het is misschien goed om er na het reces uitgebreider op terug te komen en ze op een structurele manier te behandelen.

Een van de kernelementen uit de nota zijn de nieuwe innovatieknooppunten. U zegt dat deze moeten worden aangescherpt. Ze willen verder bouwen op bestaande sterktes in Vlaanderen. Verder stelt u de link met de grote maatschappelijke uitdagingen als uitgangspunt voorop.

We hebben al onze clusters. De innovatieknooppunten lijken echter ook een verschuiving in prioriteiten in te houden. Duurzaamheid wordt extra beklemtoond, dat kunnen we een beetje volgen, alhoewel ik vind dat we daar realistisch in moeten zijn. Het zou overdreven zijn om uitsluitend daarop in te zetten. Er is in elk geval extra aandacht voor eco-innovatie, groene energie en duurzame mobiliteit.

Verder wordt er ingezet op zorg en sociale innovatie. Er is nog een knooppunt rond de maakindustrie.

Wij missen wel het gezondheidsluik, een sector waar we sterk in zijn. Of valt dat onder een van die knooppunten? De gezondheidsindustrie, zowel de farma- als de biotechnologie, wordt slechts summier vermeld.

Hoe zit het met de structuur en organisatie van de innovatieknooppunten? Er zouden ook subknooppunten komen met een apart innovatietraject. Dat zou worden geregisseerd door een innovatieregiegroep. Het is een nieuw instrumentarium en een nieuw conceptueel kader. We willen het in deze commissie allemaal een beetje eenvoudiger en duidelijker maken. We tasten daar een beetje in het duister.

De conceptnota stelt dat de nieuwe innovatieknooppunten verder bouwen op de bestaande sterke punten in de Vlaamse onderzoekswereld. Is dat gebaseerd op een analyse die wij niet kennen? Mogen we die resultaten eventueel inkijken? Beantwoorden de door u geformuleerde innovatieknooppunten beter aan de recente onderzoeksresultaten dan de vroegere door de VRWI (Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie) geformuleerde clusters? Wat is de timing van heel dit traject met betrekking tot de uitwerking van de innovatieknooppunten? Ik heb een vraag naar de modaliteiten en de strategie die u gaat ontwikkelen om deze innovatiestrategieën in de praktijk te brengen. Hoe beantwoorden die aan de gecreëerde verwachtingen?

De voorzitter: Mevrouw Moerman heeft het woord.

Mevrouw Fientje Moerman: Ik sluit me aan bij wat de heer Van den Heuvel zegt, en wil mijn vraag van daarnet herhalen. Het is belangrijk in de timing dat we meenemen dat dit de materie zou kunnen uitmaken van een eerste advies van de internationale reflectiekamer omdat er een aantal nieuwe concepten in zitten, zoals de innovatieknooppunten.

Onwillekeurig denk ik bij knooppunten aan verkeersknooppunten. Dan denk ik aan Lummen-Leuven en dan denk ik aan file. Dat is geen positieve gedachteassociatie. Wat de heer Van den Heuvel heeft opgeworpen, is correct: er leeft in deze commissie een permanente bekommernis om ervoor te zorgen dat het onderzoeks- en innovatielandschap niet nodeloos gecompliceerd wordt. Als we een nieuw concept invoeren, dan is het toch wel goed dat we een opinie hebben over de vraag of dit bijdraagt tot transparantie ofwel dat dit integendeel het landschap nog ingewikkelder zal maken. Daarom mijn vraag: is het mogelijk om voor het Innovatiecentrum Vlaanderen in uw timing ook een reflectie van die internationale reflectiekamer in te bouwen?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, ik heb een korte bijkomende vraag in het verlengde van de operationaliseringsvraag die de heer Van den Heuvel stelde. We hebben ondertussen ook het nieuw industrieel beleid. Daar hoort een belangrijk deel innovatiebeleid in thuis. Ik veronderstel dat dit samen moet worden gelezen. De vraag is of het ook samen geoperationaliseerd zal worden. In de teksten van het nieuw industrieel beleid is sprake van rondetafels over bepaalde industrieën. Hier wordt er in innovatieregiegroepen voor diezelfde industrieën voorzien. Ik kan me moeilijk voorstellen dat die twee naast elkaar gaan werken. Die moeten geïntegreerd samenlopen. Op welke manier zult u ervoor zorgen dat wat is voorzien in het Innovatiecentrum Vlaanderen, ten dienste staat van het nieuw industrieel beleid en er maximaal in wordt ingeschakeld?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: De verleiding is groot om op vele dingen in te gaan, maar ik ga dat niet doen. Ik wil me wel aansluiten bij de vraag van de heer Van den Heuvel om na het reces hierover structureel een themadebat te hebben, ook op basis van een volledige toelichting. Nu worden er een aantal delen uit gelicht.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, ik ben zeker vragende partij om hier eens een grondige dialoog over te hebben omdat het een zeer belangrijk document is. We proberen tegemoet te komen aan een belangrijke aanbeveling van het rapport-Soete, namelijk dat we een strategische focus nodig hebben in ons innovatiebeleid. Het is een aanzet tot die strategische focus. Het is zeker belangrijk dat we daarover eens grondig van gedachten kunnen wisselen.

We hebben ondertussen informatie gevraagd aan de VRWI, de Minaraad en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Die adviezen zullen ons zeker helpen om die reflectie te organiseren. Ik ben het eens met mevrouw Moerman dat een 'international advice report' heel veel licht zou kunnen werpen op de zaak en ons kunnen helpen in de finetuning.

Mijnheer Bothuyne, we hebben die documenten volledig afgestemd op het witboek Nieuw Industrieel Beleid om ervoor te zorgen dat we elkaar versterken en dat het innovatiebeleid, dat ook een belangrijk onderdeel is van het nieuw industrieel beleid, daar goed in past. We gaan daar zeker de nodige aandacht aan spenderen bij het uitwerken van de verschillende acties, zowel van het witboek Nieuw Industrieel Beleid als van deze conceptnota.

Als voorafname op het debat, wil ik proberen te antwoorden op de vragen die gesteld zijn. De innovatieknooppunten beginnen niet helemaal out of the blue, volledig vanaf nul. Integendeel, we bouwen voort op de bestaande sterktes in Vlaanderen. Het heeft ook geen enkele zin om dat niet te doen, want dan kunnen we zeker en vast niet tot realistische innovatiestrategieën komen. De sterktes waar de conceptnota van uitgaat, zijn degene die de VRWI in zijn verkenningstudie in 2006 heeft geïdentificeerd. Maar onze innovatieknooppunten gaan nog een stukje verder dan deze identificatie. Het gaat hier om een aanpak om een betere focus te bereiken.

Collega's, er is een contradictie in het Vlaamse landschap: iedereen is altijd voorstander van een focus, maar op het moment dat we de focus beginnen uit te werken, is er dikwijls afwezigheid in het debat. De bedoeling is om die focus te bereiken. Dat was ook de expliciete vraag van de VRWI zelf. Hij vroeg dat op basis van zijn eigen verkenningstudies er scenario's zouden worden uitgewerkt die bijdragen tot de creatie van economische of maatschappelijke toegevoegde waarde.

Dat is ook het doel van deze conceptnota. Ik wil daarom een beetje dieper ingaan op de innovatieknooppunten. Er is ook aansluiting met een ander beleidsdocument, namelijk het programma van Vlaanderen in Actie (ViA). Daarin hebben we de doorbraak 'Innovatiecentrum Vlaanderen', dat ook in het regeerakkoord is opgenomen. Ook daarin wordt de focus en de gerichtheid op de maatschappelijke uitdagingen benadrukt. De innovatie-inspanningen die door de overheid worden ondersteund, moeten zich ook voldoende richten op de maatschappelijke en de economische uitdagingen waarmee we in toenemende mate worden geconfronteerd. Zij moeten dus ook een redelijke bijdrage leveren tot oplossingen voor deze maatschappelijke en economische uitdagingen.

Die maatschappelijke en economische uitdagingen zijn evenwel complex van aard en ze vergen vaak een bredere benadering dan enkel via innovatie. Toch is innovatie een belangrijke en steeds prominenter wordende schakel bij structurele en duurzame oplossingen. We zien dat ook helemaal vertaald in alle besprekingen betreffende de verschillende doorbraken van ViA. Iedere keer wordt gezegd dat we om die doorbraak te realiseren, ook input vanuit de innovatie nodig hebben. De innovatie is in die zin dienend ten aanzien van

een aantal belangrijke economische en maatschappelijke doorbraken die we willen leveren. We moeten dus zien dat we de innovatie voor een stuk ook strategisch aansturen.

Verder is het ook belangrijk om te blijven benadrukken dat niet de overheid de innovatie en wetenschapsvooruitgang realiseert, dat wil ik heel uitdrukkelijk nog eens bevestigen. Het beleid moet er juist op gericht zijn om de eigenlijke wetenschaps- en innovatieactoren, dat zijn de kennisinstellingen en de bedrijven, te mobiliseren en te enthousiasmeren in de richting van de doelen die wij economisch en maatschappelijk belangrijk vinden.

Een top-down planningsaanpak is dit zeker niet, want die kan niet slagen. Het is wel een missiegedreven aanpak. We kunnen ons hiervoor ook inspireren op een aantal andere landen die zoekende zijn. Ik verwijs naar het Zweedse IWT: VINNOVA. Die gebruikt deze aanpak ook en noemt die in zijn teksten een “challenge-driven innovation”. Hierbij wordt richting gegeven, gesensibiliseerd en gemobiliseerd, maar met erkenning van het belang van de verschillende actoren. De ‘challenge-driven’ benadering moet dus een aantal strategieën gebruiken die als oriëntatie kunnen dienen. Dat gebeurt juist in de innovatieknooppunten.

Deze strategische koppeling van kennis en innovatie door instellingen en bedrijven, gebeurt dan in functie van de maatschappelijke en economische uitdagingen. Deze knooppunten vallen ook grotendeels samen met de VRWI-speerpuntclusters zoals ze gedefinieerd zijn. Die VRWI-speerpuntclusters geven input en een accuraat beeld over waar onze wetenschappelijke en innovatieve sterktes zich bevinden in onze kennisinstellingen, onze universiteiten en onze bedrijven. De innovatieknooppunten recapituleren deze speerpuntclusters of vullen ze aan en leggen de link met de maatschappelijke en economische uitdagingen die we hebben.

Zo worden de innovatieknooppunten een instrument van verdere focus. Ik wil heel uitdrukkelijk zeggen dat het geen nieuwe organisaties zijn, maar dat het vooral een strategische analyse is. In de conceptnota kunt u ook lezen dat we vooral willen benadrukken dat we het bestaande instrumentarium, het FWO (Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen), en omdat het hier vooral over het toegepast onderzoek gaat, ook het IWT, voor 100 procent verder willen ontwikkelen, maar dat het wel de bedoeling is van deze denkoefening om de strategische focus te kunnen ontwikkelen. Dat is belangrijk. De VRWI heeft dat ook naar voren geschoven en heeft gezegd dat het belangrijk is om in de strategische focus de link te leggen.

Waar we ons ook op kunnen inspireren, is de aanpak van de Europese Commissie, die voor de selectie en de invulling van de Europese innovatiepartnerschappen (EIP's) ook een aantal criteria naar voren schuift en stelt dat er “een significante bijdrage tot het oplossen van een of meerdere grote maatschappelijke uitdagingen” moet zijn. En ook dat er “een positieve impact op concurrentievermogen (exportbevordering), groei (vermarkting), tewerkstelling en duurzaamheid” moet zijn, evenals “een sterke onderzoeksagenda gecombineerd met het versterken van de vraag voor innovatie zodat de time-to-market verkort wordt en er een duidelijk zicht is op valorisatie en roll-out van de innovatie, een toegevoegde waarde voor Vlaanderen en concrete en wervende doelstellingen met publieke weerklank die ook goed te communiceren zijn, en een duidelijk engagement van de bedrijven en het middenveld.” Dat zijn de doelstellingen die we hiermee willen bereiken.

We hebben expliciet gezorgd voor de link tussen de strategische focus en de andere belangrijke strategische teksten waarvoor we ons politiek engageren op internationaal en op nationaal niveau zoals het Pact 2020, het ViA-programma en de verdere definiëring van de verschillende beleidslijnen van de verschillende ministers. Voor het toegepast onderzoek is het belangrijk dat we die link proberen te leggen.

U vroeg hoe het zit met de timing en met de uitwerking ervan. In de eerste plaats hebben we de conceptnota voorgelegd voor advies aan de VRWI, de SERV en de Minaraad. Ik verwacht de meeste van die adviezen de volgende weken, in het midden van juli. Verder is de uitwerking van de conceptnota bedoeld als een continu en dynamisch proces. We zijn

momenteel met de eerste stappen bezig. Het innovatieknooppunt ‘Transformatie door innovatie’ is natuurlijk het knooppunt dat het meeste aansluit met het industrieel innovatiebeleid. De verdere uitwerking gebeurt dan ook samen met de uitwerking van de acties van het nieuw industrieel beleid (NIB). Voor de innovatieknooppunten ‘Eco-innovatie’ en ‘Groene Energie’ wordt er gewerkt aan de voorbereiding van de opstart van de innovatieregiegroep voor de twee in het najaar van 2011. Zorginnovatie is inbegrepen de medische wereld, en we zoeken uiteraard naar de nodige afstemming op alle initiatieven die Flanders’ Care al heeft ontwikkeld. Op 12 juli zal een toelichting worden gegeven van de conceptnota op het zorgvernieuwingsplatform om verder te werken aan de dialoog en het gesprek.

Voor duurzame mobiliteit en logistiek wordt er ook bekeken hoe we de juiste aanpak kunnen organiseren.

Rond sociale innovatie is al een eerste denkoefening gebeurd door de regiegroep sociale innovatie. Er is echter nog nood aan verdere verdieping en duiding. We bekijken hoe we dat verder kunnen invullen.

De innovatiestrategieën uit de conceptnota zijn beleidsstrategieën. Het is niet de bedoeling om nieuwe structuren te creëren, maar wel om focus en beleidsstrategieën te brengen. Die kunnen dan door het IWT en andere worden gebruikt. Die strategieën geven antwoord op de vraag hoe we als overheid onderzoek, ontwikkeling en innovatie kunnen opwekken, stimuleren en oriënteren op de strategische uitdagingen waar we als maatschappij voor staan. Zo’n strategie bestaat niet alleen uit innovatie, maar uit een policy mix van beleidsmaatregelen die door de verschillende beleidsniveaus worden genomen rond regelgeving, sensibilisering, subsidie, enzovoort. Het is belangrijk dat we ervoor zorgen dat innovatie nog meer dienend is, ook naar de beleidsontwikkeling en de andere beleidsdomeinen als het gaat over toegepast onderzoek. Zo kunnen we effectief een dienende rol spelen in het bereiken van een aantal grote maatschappelijke uitdagingen.

De innovatieregiegroepen spelen daar een belangrijke rol in. Zo’n groep is iets anders dan sectoroverleg. Zo’n groep is samengesteld uit een beperkt aantal innovatieleiders en -experts, liefst ook internationaal. Het zijn geen vertegenwoordigers van verschillende sectoren. Anders zouden we een ander soort dynamiek krijgen. We willen net die excellentie, de internationale benchmark bereiken. Het is belangrijk dat we een aantal innovatieleiders vinden die op basis van hun expertise een oordeelkundig advies kunnen geven over de manier waarop de innovatiestrategie moet worden ontwikkeld. Dat staat dus naast het sectoroverleg, dat uiteraard ook nodig is, maar een andere scope heeft en vooral vanuit het nieuw industrieel beleid zal worden gevoerd. Ze zullen elkaar beïnvloeden en input bezorgen.

Na de oplevering van een rapport van zo’n innovatieregiegroep wordt dat eerst voorgelegd aan de VRWI. Nadien kan dat rapport naar buiten worden gebracht. De opdracht van de innovatieregiegroep is ook duidelijk geformuleerd: “De regiegroepen worden uitgenodigd om een strategische innovatieagenda voor de middellange termijn uit te tekenen. Deze bevat duidelijke strategische en operationele doelstellingen, meetindicatoren en een stappenplan om de maatschappelijke en economische uitdagingen in kwestie aan te pakken.”

De contouren van die innovatieregiegroep liggen dus duidelijk vast. Het is niet de bedoeling dat ze op andermans terrein komen. Hun input kan worden gebruikt voor de beleidsontwikkeling op de verschillende andere terreinen.

Hoe matchen de VRWI-clusters met de innovatieknooppunten? De VRWI-cluster LOGISTECH – logistiek, transport, en supply chain management – past bij duurzame mobiliteit en logistiek. I-HEALTHTECH – ICT en gezondheidszorg – passen duidelijk bij zorginnovatie. MEDITECH past ook bij zorginnovatie. NANOTECH past bij transformatie door innovatie en bij eco-innovatie. SOCIOTECH, ICT voor socio-economische innovatie past bij sociale innovatie. ECOTECH – energie en milieu –, ten slotte, pas bij eco-innovatie en energie-innovatie.

Ook in de nota hebben we doelbewust de link gelegd met de doelstelling van het Pact 2020 en met de doorbraak in het plan Vlaanderen in Actie om de strategische planning volledig in elkaar te schuiven. We zijn daarin geslaagd wat het theoretische denkwerk betreft. We moeten dat nu op het spoor zetten en ervoor zorgen dat alle actoren in onze beleidsvorming op elkaar inspelen.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Het is een goede suggestie om hier na het reces meer aandacht aan te besteden. Het concept heeft theoretisch wellicht zijn verdienste, de operationalisering moet echter volgen. Het is aangewezen dat we dat vanuit de commissie scherp opvolgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■